

A magyar rovásírás titokzatos világa

Dr. Hosszú Gábor egyetemi docens

e-levél: hosszu@nimrud.eet.bme.hu

1. Bevezetés

A rovásírás a magyar műveltség egy különleges részét jelenti, a legtávolabbi korokba nyúlik vissza. Az általa átörököített hagyományok, értékek nemzeti műveltségünk kincsét képezi. A magyar rovásírás olyan emlékeket őrzött meg, amilyenek visszavezetnek bennünket az ókori kelet népeihez. Ha egy nemzet ismeri a saját értékeit, tudja, hogy melyek azok a kincsek, amiket a sajátjának tekinthet, akkor az önérzete is javul, s nő a nemzet tagjainak az áldozatvállalási készsége a közösség iránt. Érdemes figyelmünkbe idézni Baranyai Decsi Jánosnak 1598. március 5-én Telegdi Jánoshoz intézett levelét, miszerint [1]:

“A magam részéről méltóknak ítélem e betűket nemcsak arra, hogy valamennyi iskolában tanítsák, hanem arra is, hogy minden rendű honfiaink, gyermekek, ifjak, öregek, asszonyok, nemesek, parasztok, egy szóval: a kik csak magyaroknak akarják magokat neveztetni, megtanulják.”

2. A kétféle magyar rovásírás

Sokat vitatott kérdés a magyar történelemben a keresztény és a pogány kultúra viszonya. Sokszor felvetették azt a gondot, ami a régi kulturális műveltségünk pusztulása jelentett, s ezt összefüggésbe hozzák a kereszténység felvételével. A rovásírást érdekes módon, döntően mégsem a pogány magyarok emlékeiből ismerjük, hanem a keresztény közemberek, hanem elsősorban a papok és szerzetesek feljegyzéseiből. A középkori magyar egyház ugyanis kiterjedten használta a rovásírást. Az Árpád-korban inkább a *pálos rovásírás* volt szélesebb körben ismert, a XIII. századtól pedig megjelennek a *székely rovásírással* írt emlékek is. Ez persze nem jelenti azt, hogy addig nem létezett a székely rovásírás, de minden kétséget kizáróan bizonyítható emlékei a korábbi időszakból nem maradtak fenn.

2.1. A pálos rovásírás

Középkori leírásainkból sokáig csak a székelyek rovásírását ismertük, mert elsősorban Erdélyben, a székelyek használtak rovásírást, s használnak mind a mai napig, persze csak mint kiegészítő írást. Azonban ahogy elkezdtek a régmúlt leplei fellebbenni, úgy bontakozott ki az Árpád-kor rejtelmes századaiból egyre több rovásírási emlék, amelyet nem lehet a székely rovásírás előfutárának tekinteni. Ez a rovásírás sokkal közelebb áll a türk rovásíráshoz, mint a székely. Mivel legtovább a pálos (és részben a jezsuita) szerzetesek használták, ezért ezt a szerző *pálos rovásírásnak* nevezte el, azzal a nem titkolt céllal, hogy ezzel az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend, a pálosok ismertségét is segítsen ezzel növelni. A pálosok rendjét Boldog Özséb alapította az Árpád-korban. A magyar pálosok egymás közti levelezésükben a rovásírást használták, amelynek egyik jellegzetessége, hogy balról jobbra haladt. A pálos-rovásírást még a XVI. században is ismerik Magyarországon [6], s csak később merült a feledés homályába.

A pálos rovásírás egy korai emléke maradt fenn a Felvidéken, a mai Szlovákia lévő járásában fekvő Felsőszemeréden, ahol a római katolikus templom oldalfalában található gótikus kőportálén Mayer Mária és Püspöki-Nagy Péter egy betűösszevonásos (ligatúrák) magyar rovásírási szöveget

talált. Ez a szöveg balról jobbra íródott pálos rovásírás szerint. A szöveg elején középkori írásmódú arab számokkal található a felirat keletkezésének éve: 1482.

2.2. A székely rovásírás

Valamikor az Árpád-kor végén a magyar rovásírásos világban valami történt, Azt, hogy ez pontosan mi volt ez, nem tudjuk. Egyesek szerint talán egy írásreform, a legvalószínűbb, hogy a székelyek által addig is használt írás a magyar művelt rétegek felfedezték maguknak. Mindenesetre onnantól kezdve a pálos-rovásírásos leletek mellett mind gyakrabban előbukkannak a székely-rovásírásos leletek is, s meglepően egységesnek mutatkoznak. Ebből a korból származik a nikolsburgi rovásírásos ábécénk is [3]. Különösen Mátyás király reneszánsz udvarában a rovásírásos kultúra is újjászületett. Bonfini Antal, Mátyás király történetírója a XV. században ezt írta: *“Szkítiai betűik vannak, melyeket nem papírra írnak, hanem rövid fácskára rónak, kevés jeggyel sok értelmet fognak egybe”* [1]. Az Erdélyi Fejedelemség idején voltak, akik a hivatalos nemzeti írássá akarták tenni a rovásírást [3]. Erre nem került sor, de nagyszámú emlék kiforrott írássá tette a székely rovásírást.

A székely rovásírások között mind a két írásirányú emlékek megtalálhatók. Ezek bizonyítják, hogy a magyar rovásírásban mind a két írásirány használata megengedett.

- *Balról-jobbra haladó írásirányú emlékek*
  - a konstantinápolyi rovásfelirat [3]
  - a makfalvi (Maros megye) fakulacs két rovásjegye [7]
- *Jobbról-balra haladó írásirányú emlékek*
  - Nikolsburgi felirat [3]
  - Marsigli-féle rovásnaptár [3]
  - Telegdi: Rudimenta c. könyv [3]

2.2.1. A bogárjelek

A székely rovásírás különlegessége, az ún. bogárjelek léte. Ezeket a régi magyarok “capita dictionum”-nak, a “szavak fejének” [5] hívták. Lényegében nem ismerték a jelentésüket, csak mintegy díszként alkalmazták őket. Nyilvánvaló, hogy ezek nagyon ősi elemei a székely rovásírásnak.

Ebből a tpru (𐰇) az óegyiptomi szkarabeus jel székely megfelelője. Az óegyiptomi szkarabeus jel múlt század második felében megfejtett hangértéke chpr/w/, ami az első hang kivételével megegyezik a székely tpru (𐰇) jelnek a XVI. században lejegyzett hangértékével [5]. Az óegyiptomi nép, s általában az ókori Kelet istenként tisztelte a Napot, s a szkarabeusbogár a hajnali, felkelő Nap jelképe. A székely rovásírásban megjelenik egy hasonló hangértékű jel is: a tprus (𐰈). Ez alakra jelentősen különbözik a tprutól, bár a rokonság is szemmel látható, hiszen topológiailag csak az a különbség, hogy a középső ellipszis helyet vonal van. S egy meglepő lelet: az egyik székely feliratban megtalálható a következő jel: € , aminek a hangértéke: nap! A € jel pedig egyértelműen rokonítható a tprus (𐰈) jellel. Ez azt jelenti, hogy a székely rovásírásban nemcsak a szkarabeus bogár jele maradt fenn, hanem annak értelme is - egy módosított jel alakjában [5].

3. Rovásírás szövegszerkesztővel

3.1. Rovásírásos kódkészlet

Elkészült egy true type font-készlet, (neve: Rovás-szabvány), mellyel a mai kornak megfelelő minőségben lehet nyomtatott rovásírásos szövegeket is készíteni. Ez a betűkészlet egyben az

Országos Ómagyar Kultúra Baráti Társaság egyik vezető írásszakértője, Libisch Győző által is ajánlott betűkészlet [2]. Mivel a magyar rovásírásban helytakarékoságból nagyon sok összevonást alkalmaztak, ezért az említett betűkészletben az alapbetűjegyeken kívül szinte minden, az emlékekben felbukkant és egyértelműen azonosított összevonás önálló betűjegyként, karakterként szerepel. A Rovás-szabvány betűkészlet használatával a korszerű szövegszerkesztők lehetőségeit kihasználva szép szövegeket lehet nyomtatni. Levélbeli kérésre a szerző szívesen elküldi bárkinek az említett betűkészletet. Aki pedig mégis jobban szereti a jobbról balra haladást, egyszerűen fordítva nyomtatja ki a szöveget.

A szabványos rovásírásos betűkészletbe a következő jelcsoportok kerültek bele:

- A magyar ábécé betűinek megfelelő rovásjelek.
- Az “ak” betű, amelyet mély hangrendű magánhangzóval használunk. A fennmaradt emlékekben általában az “a” betű után használták.
- A “zárt-e” betű (X), ez a mai magyar nyelvből kikopott, de régebbi és tájszólási szövegekben ma is előfordul.
- Az “aty” (X) betű, amely a mély hangrendű “a” magánhangzó után használt “ty” betű.
- Rovásírásos számjegyek (1=l, 5=V, 10= X, 50=V, 100= X, 1000= M).
- Betűösszevonások. Ezek kiválasztásáról a következő alfejezetben lesz bővebben szó.
- Elválasztójel. A rovásírásos emlékekben gyakran használtak különleges szó-, vagy mondatelválasztó jeleket. Ezért az elválasztójel is helyet kapott a betűkészletben (a szokásos szóköz karaktertől függetlenül) azért, hogy olyan szövegeket, amelyeket eredetileg ilyen különleges elválasztójellel írtak le, le lehessen írni számítógéppel is.
- A kora középkori szövegekben többször is előfordult, hogy a rovásbetűk közé arab számokkal írták fel az évszámot. így a hagyományoknak megfelelő, hogy a számítógépes betűkészletben is szerepelnek az arab számok a rovásszámok mellett.

A “dz” és a “dzs” kettős ill. hármas betűk a magyar nyelv nagyon késői szakaszában alakultak ki, s a rovásírásban nyoma sincs annak, hogy külön betűket alkalmaztak volna rájuk. Ezért esetükben a legegyszerűbb megoldás, hogy az egymás mellé írt “d” és “z”, illetve az egymás mellé írt “d” és “zs” betűkkel jelöljük őket, a következőképpen: †N és †Y

Telegdi 1598. évben nyomtatásban megjelent műve szerint [4] voltak a betűjegyek rövidítésére nézve szabályok, de ezeknek csak egy részét ismerjük. Ezek után a legbiztosabb az volt, hogy lényegében csak a megmaradt emlékekben található összerovások kerültek be a két betűjegy-készletbe.

A székely rovásírást legtöbbször jobbról balra írták, *de nem mindig*. Sokszor előfordult, hogy balról jobbra írtak, ilyenkor a betűjegyeket is fordítva rótták. A szakirodalom szerint mindkét irányban írtak a rovásbetűkkel, úgy, hogy a balról jobbra haladó írásnál a jobbról balra haladóhoz használt betűket fordítva rajzolták. Előfordult, hogy dőlve vagy fekvő is használtak egy-egy betűjegyet a szövegben. Néha pedig egy-egy betűjegyet 90 fokkal jobbra vagy balra döntve is írtak. Azt a történelmi tény felhasználva, hogy a rovásírásban nem kizárólagos egyik irány sem, mind a két írásirányhoz elkészült a szabványos betűkészlet.

3.2. A magyar rovásírás betűi és előállításuk a billentyűzeten

A Rovás-Szabvány betűkészlet a jelenleg leginkább elfogadott és ajánlott betűalakokat rögzíti. Azonban a magyar rovásírás sokszínűsége és gazdagsága azt is jelenti, hogy vannak kisebb-nagyobb különbségek is a különböző székely-rovásírásos betűkészletek és rovásírás-iskolák között. Ezek a különbségek szerencsére nem nagyok, s lehetőség nyílt arra, hogy a szerző olyan módszert dolgozzon ki, amellyel ugyanazt a szöveget, átgépelés és javítgatások nélkül ki lehet nyomtatni a legelterjedtebb rovásírásos betűkészletekkel is. Ezen célok teljesítése érdekében a szerző a Rovás-Szabvány betűkészleten kívül még három betűkészletet hozott létre. De nagyon fontos

hangsúlyozni, hogy egy rovásírással írt szöveget ki lehet nyomtatni mind a négy betűkészlettel, anélkül, hogy módosítani kellene. Az elkészült betűkészletek: a Rovás-Szabvány, a Rovás-V1, a Rovás-FS és a Rovás-MA.

Rovás-Szabvány betűkészlet a szabványos. A Rovás-V1 betűkészlet a ritkán előforduló betűalakokat tartalmazza. A Rovás-FS betűkészlet a Forrai Sándor-féle betűalakokat tartalmazza [3], s a Rovás-MA betűkészlet pedig a Magyar Adorján-féle betűalakokat használja [8]. Mind a négy betűkészlet azonos kódkészletet használ, vagyis azonos betű azonos karakterkódon szerepel. Az elkészült rovásírással True Type betűkészletek alkalmazható többek között minden szövegszerkesztő programban a Microsoft Windows operációs rendszer alatt, s máshol is. A betűkészletek **azonos** kód kiosztásúak, így a velük írt szövegek bármelyikkel kinyomtathatók.

A betűkészlet használatával kapcsolatban fontos, hogy a rovásbetűkkel írt szöveget *ne* állítsuk be magyar kód kiosztásra, hanem hagyjuk meg angol kód kiosztás alatt, ugyanis akkor látszik minden betű jól. Így a világon bárhol élő magyarok tudják használni a rovásbetűket, hiszen a szabványos angol kód kiosztás mindenhol megtalálható.

1. táblázat. A Rovás_Szabvány betűkészlet és előállítás a billentyűzeten

Rovás betű	Latin betű	Előállítása a billentyűzeten	Rovás betű	Latin betű	Előállítása a billentyűzeten	Rovás betű	Latin betű	Előállítása a billentyűzeten
ᐅ	a	a	ᐃ	ty	Shift + t	ᐃ	du	Alt + 0207
ᐅ	á	Shift + a	ᐃ	aty	x	ᐃ	emp	Alt + 0251 vagy û
ᐃ	b	b	ᐃ	u	u	ᐃ	ent	Alt + 0233 vagy é
ᐃ	c	c	ᐃ	ú	Shift + u	ᐃ	ga	Alt + 0229
ᐃ	cs	Shift + c	ᐃ	ü	w	ᐃ	ge	Alt + 0202
ᐃ	d	d	ᐃ	û	Shift + w	ᐃ	gi	Alt + 0230
ᐃ	e	e	ᐃ	v	v	ᐃ	go	Alt + 0140
ᐃ	é	Shift + e	ᐃ	z	z	ᐃ	ha	Alt + 0159
ᐃ	zárt-e	Shift + h	ᐃ	zs	Shift + z	ᐃ	he	Alt + 0219 vagy Û
ᐃ	f	f	ᐃ	l	y	ᐃ	hi	Alt + 0152
ᐃ	g	g	ᐃ	5	Shift + y	ᐃ	ho	Alt + 0243 vagy ó
ᐃ	gy	Shift + g	ᐃ	10	Shift + x	ᐃ	it	Alt + 0133
ᐃ	h	h	ᐃ	50	Shift + v	ᐃ	írt	Alt + 0205 vagy Í
ᐃ	i	i	ᐃ	100	Shift + b	ᐃ	la	Alt + 0255
ᐃ	í	Shift + i	ᐃ	1000	Shift + m	ᐃ	lá	Alt + 0206
ᐃ	j	j	ᐃ	ab	Alt + 0216	ᐃ	le	Alt + 0201 vagy É
ᐃ	k	k	ᐃ	ad	Alt + 0165	ᐃ	lo	Alt + 0249
ᐃ	mély-k	Shift + k	ᐃ	al	Alt + 0175	ᐃ	lt	Alt + 0210
ᐃ	l	l	ᐃ	amb	Shift + j	ᐃ	mb	Alt + 0252 vagy ü
ᐃ	ly	Shift + l	ᐃ	and	Alt + 0225 vagy á	ᐃ	na	Alt + 0198
ᐃ	m	m	ᐃ	ant	Alt + 0193 vagy Á	ᐃ	nap	Shift + p
ᐃ	n	n	ᐃ	ar	Alt + 0224	ᐃ	nb	Alt + 0237 vagy í
ᐃ	ny	Shift + n	ᐃ	att	Alt + 0236	ᐃ	nc	Alt + 0248
ᐃ	o	o	ᐃ	ár	Alt + 0235	ᐃ	nd	Alt + 0239
ᐃ	ó	Shift + o	ᐃ	ba	Alt + 0194	ᐃ	ngy	Alt + 0209
ᐃ	ö	q	ᐃ	be	Alt + 0220 vagy Ü	ᐃ	ni	Alt + 0162
ᐃ	õ	Shift + q	ᐃ	bet	Alt + 0161	ᐃ	nk	Alt + 0226
ᐃ	p	p	ᐃ	bi	Alt + 0218 vagy Ú	ᐃ	nt	Alt + 0156
ᐃ	r	r	ᐃ	bo	Alt + 0211 vagy Ó	ᐃ	or	Alt + 0169
ᐃ	s	s	ᐃ	cak	Alt + 0181	ᐃ	ra	Alt + 0228
ᐃ	as	Shift + f	ᐃ	ck	Alt + 0242	ᐃ	re	Alt + 0238
ᐃ	sz	Shift + s	ᐃ	csa	Alt + 0191	ᐃ	ri	Alt + 0192
ᐃ	t	t	ᐃ	csin	Alt + 0199	ᐃ	ro	Alt + 0174

Rovás betű	Latin betű	Előállítás a billentyűzeten	Rovás betű	Latin betű	Előállítás a billentyűzeten	Rovás betű	Latin betű	Előállítás a billentyűzeten
Ŧ	rt	Alt+0195	Ŧ	szt	Alt+0197	Ŧ	va	Alt+0200
Ŧ	ru	Alt+0231	Ŧ	ti	Alt+0168	Ŧ	vár	Alt+0212
Ŧ	sa	Alt+0172	Ŧ	tpru	Shift+r	Ŧ	za	Alt+0217
Ŧ	se	Alt+0223	Ŧ	tprus	Shift+d	Ŧ	zr	Alt+0203
Ŧ	si	Alt+0163	Ŧ	tya	Alt+0244	Ŧ	zt	Alt+0184
Ŧ	sk	Alt+0131	Ŧ	ul	Alt+0234	·	elválasztójel	Alt+0186
Ŧ	sm	Alt+0241	Ŧ	um	Alt+0170			
Ŧ	so	Alt+0196	Ŧ	unk	Alt+0153			
Ŧ	sp	Alt+0227	Ŧ	ur	Alt+0204			
Ŧ	st	Alt+0232	Ŧ	us	Alt+0250 vagy ú			

© 1997-1998, az alábbi betűkészleteket Dr. Hosszú Gábor és Libisch Győző dolgozta ki, a hozzájuk tartozó billentyűzet-kiosztás és elrendezés Dr. Hosszú Gábor szellemi tulajdona. Szintén a jelen cikk szerzője rajzolta meg a betűket is. Az ASCII karakterkészlet feletti kódok némelyikénél a betűalakok elhelyezésben felhasználta Bárcza Tibor tanácsait is.

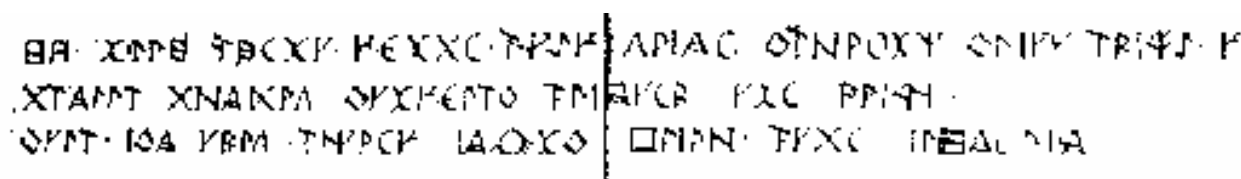
Ezen betűkészletek bárki által szabadon használhatóak Dr. Hosszú Gábor, mint szerző nevének feltüntetésével, de a betűk **alakját** és a **kódkiosztását tilos** megváltoztatni, mert jogvédelem alá esnek. Ugyanakkor ezen kódkiosztás szigorú megtartásával újabb alakú betűkészletek szabadon készíthetők, így **csereszabatosak** maradhatnak a szövegek egymással. Szintén jogvédelem alá esik a **billentyűzet-kiosztás** is. Ennek lényege, hogy az egész világon szokásos angol billentyűzet-kiosztás esetén is könnyen és gyorsan lehet rovásírásos szöveget írni, de a hazánkban egyre elterjedtebb magyar billentyűzet minden előnyét is ki tudjuk használni.

A billentyűzet használatának lényege, hogy az angol ábécében is megtalálható magyar betűk a megfelelő billentyűzet helyén találhatóak, a kisbetűs, tehát SHIFT nélküli helyen. A kettős betűink pedig a megfelelő betűk nagybetűs alakjának helyén találhatóak. Vagyis pl. a “cs” képzéséhez a “Shift” és a “C” billentyűt egyszerre kell lenyomni, úgy, mintha “nagy-C”-t akarnánk írni. Hasonlóan a “gy” a “G” helyén található, “ly” a “L” helyen, “ny” a “N” helyen, “sz” a “S” helyen, “ty” a “T” helyen, “zs” a “Z” helye.

Az összevont betűjegyeket az ALT, Shift billentyű-kombinációkkal, vagy pl. a Word for Windows-ban *Insert / Symbol* menüből lehet beszúrni a szövegbe. A betűösszevonások mindegyike szerepel valamelyik rovásírásos emlékből, így hitelesnek tekinthető. Ezek használata a karakterkészletben segít megtanulni mindenkinek az összerovás helyes és hiteles szabályait (amennyit megőriztek az emlékek).

Az egyes betűkészletek letölthetők a World Wide Webről az Interneten keresztül a <http://nimrud.eet.bme.hu/rovas> honlapról, vagy a hosszu@nimrud.eet.bme.hu címre írt levélre a szerző ingyenesen elküldi mindenkinek.

3.3. Példák a betűkészletek használatára

1. ábra. Az eredeti konstantinápolyi rovásírásos emlék

Az 1. ábrán a Konstantinápolyból származó székely-rovásírásos emlék látható. Ennek olvasatát mutatja a 2. ábra.

*Ezeröcáztizzenöt esztendőben irták eszt; László király öt kevetét váratták itt;
Bilaji Barlabás kettő esztendejik itt vált; nem tón császár;
Keteji Székel Tamás irtán eszt; Szelimbök császár ittében száz lóval.*

2. ábra. A konstantinápolyi emlék szövege latin betűkkel

NN. STPN. TNCSY. FEXXC. NYJ. APIAC OTNPQSY OMYY MYYS. F
·XTAPIT XNAXPA OTXFETD TMAFCB FJC NPIY.
·OTIT·IOA YBPA. THPCF IAOXO NPIPN. FYXC IPNACMA

3. ábra. A konstantinápolyi rovásírásos emlék leírva a Rovás_Szabvány betűkkel

Az eredeti emlékből használtak néhány betűt, amelyek nem tartoznak a szabványos betűkészletbe. Ilyenek pl. a “z”=“E”, az “ö”=“X” és a “cs”=“□”. A Rovás-Szabvány betűkészletet aszerint állítottuk össze, hogy melyek a legeredetibbnek tekinthető székely-rovás betűjegyek. Így vannak eltérések a 3. ábrán látható, Rovás-Szabvány betűkészlettel készített leírás és az eredeti szöveg között. A Rovás_V1 betűkészlet azonban tartalmazza azokat a különleges betűalakokat, amelyek nem kerültek be a Rovás-Szabvány betűkészletbe. Így a 4. ábrán ezen két betűkészlet kombinációjából már tökéletesen vissza lehet adni az eredeti emléket.

EN. XTPN. TNCSY. FEXXC. NYJ. APIAC OTNPQSY OMYY MYYS. F
·XTAPIT XNAXPA OTXFETD TMAFCB FJC NPIY.
·OTIT·IOA YBPA. THPCF IAOXO □PIPN. FYXC IPNACMA

4. ábra. A konstantinápolyi rovásírásos emlék leírva a Rovás_Szabvány és a Rovás_V1 betűkészlet vegyítésével

4. Összefoglalás

A magyar rovásírás még csak részben ismert előttünk, de már az eddig megismert tények is bizonyítják, hogy nemzetünk műveltsége nagyon gazdag, amelyből a legnehezebb időkben is bátran meríthetünk. Ahhoz, hogy a meglévő vagy elrejtve létező emlékeinket fellelhessek, fontos, hogy minél többen megismerjék a rovásírást. A kutatás során sokszor kell feltételezésekkel élnünk. De minden esetben a magyar tudomány szolgálata kell, hogy legyen a célunk, s ennek megfelelő alázattal kell közelednünk a ma még nagyrészt feltáratlan igazság felé. Törekednünk kell ugyanakkor arra is, hogy a már megismert eredmények minél szélesebb körben ismertek legyenek. Ezért igyekszik ennek a tanulmánynak a szerzője a lehető legjobban a rovásírás szolgálatába állítani a korszerű informatika eredményeit, ezzel is terjesztve ősműveltségünk ezen valódi kincsét, a magyar rovásírást.

5. Irodalom

[1] Fischer Károly Antal: A hun-magyar írás és annak fennmaradt emlékei, Budapest, Heisler J. könyvnyomdája, 1889.

- [2] Libisch Győző íráskutató, személyes beszélgetések, Budapest, 1996-1998.
- [3] Forrai Sándor: Az ősi magyar rovásírás az ókortól napjainkig, Antológia Kiadó, Lakitelek, 1994.
- [4] Telegdi: Rudimenta, 1598, Kéziratban terjesztett.
- [5] Simon Péter: A székely írás eredetéről. Bronzkori magyar írásbeliség. Írástörténeti tanulmányok, Szerk.: Varga Géza, Budapest, 1993.
- [6] Libisch Győző: Egyház és rovásírás, Napjaink, 38-39. o.
- [7] Honfoglalóink kultúrája: a rovásírás. Maros megye feliratos rovás emlékei. Figyelő
- [8] Magyar Adorján: A csodaszarvas. Budapest